

Täysistunto

Torstai 5.11.2015 klo 16.01—18.33

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Hallituksen esitys HE 30/2015 vp

Talousarvioaloite TAA 1-362/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia.

Talousarvioaloitteet lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

17.02 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Aion ottaa esille muutamia tärkeinä pitämiäni aloitteita, joissa olen ensimmäinen allekirjoittaja tai olen muutoin aktiivisesti... (Hälinää)

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Myller, odotatteko hetken. — Pyydän edustajia nyt poistumaan salista, niitä, jotka eivät aio jäädä keskustelua seuraamaan, niin että päästään liikkeelle.

Kiitos, puhemies! — ...joissa olen muutoin ollut aktiivisesti mukana vaikuttamassa.

Talousarvioesityksistä ei kaikista saa oikein selvää, mitä ne käytännössä tarkoittavat. Yksi sellainen on ulkoministeriön alalla kohta Eurooppatiedotuksen määrärahasta momentilla 24.90.50. Pahimmillaan se, mitä hallitus esittää, tarkoittaa sitä, että kaikilta Eurooppajärjestöiltä viedään valtion tuki. Toivottavasti tämä ei sitä tarkoita, ja sitä varten olen tehnyt ehdotuksen siitä, että korvamerkintä tältä momentilta jatkuisi edelleen Eurooppalaisen Suomen rahoituksessa ja myöskin Vaihtoehto EU:lle -rahoituksessa, koska me tarvitsemme kansalaiskeskustelua, ja erityisesti tällaisena aikana, jolloin Euroopassa tapahtuu erittäin paljon isoja asioita, tarvitaan kansalaislähtöistä keskustelua, ja tämä ei ole todellakaan aika lopettaa tätä työtä.

Toinen aloite liittyy Euroopan metsäinstituuttiin. Hallitus esittää, että Euroopan metsäinstituuttilta, jonka pääoma on noin miljoona, leikataan 400 000, ja tämä käytännössä tarkoittaisi sitä, että Euroopan metsäinstituutilla ei olisi edellytyksiä tämän jälkeen toimia Suomessa. Tämä olisi erittäin iso imago tappio Suomelle, se olisi imago tappio Joensuulle, mutta ennen kaikkea se olisi toiminnallinen tappio suomalaiselle bioteollisuudelle ja sille bio-osaamiselle, jota haluamme näyttää maailmalle, ja löisi näin korvalle myös hallituksen yhtä kärkihanketta.

Kolmas aloite, josta myöskin haluan muutaman sanan sanoa, on junaliikenteen ostoliikenne — siitähän täällä on paljon keskusteltu. Erityistä huolta nyt tässä aloitteessa kannan Itä-Suomen liikenteestä. Joensuu—Nurmes-liikennettä ollaan lakkauttamassa, samoin Jo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2015 vp

ensuu—Varkaus-, ja nämä haluan palauttaa sitten tuonne talousarvioon, että rautatieliikenne näillä osuuksilla myös jatkuisi.

Joensuu—Varkaus-valtatieyhteyteen viime hallituskaudella, tai eduskuntakaudella, eduskunta lisäsi kahtena vuonna valtatie peruskorjaukseen varoja yhteensä noin 12 miljoonaa euroa, joilla on päästy hyvään alkuun tuon tien perusparannuksessa. Nyt tarvitaan sitten jatkumoa, että tuo liikenneturvallisuudenkin kannalta vaarallinen tieosuus saataisiin todella kuntoon.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi haluaisin nostaa esiin vielä Suomen ja Venäjän välisen pelastusyhteistyön. Myöskään sille ei ole varattu rahaa. Me kuulimme täällä juuri kyselytunnilla, että on mahdollista, että yllättäviäkin asioita rajanpinnassa — jommallakummalla puolella tai molemmilla puolilla — voi tapahtua, ja tarvitsemme myöskin tätä viranomais-ten välistä entistä parempaa yhteistyötä.

17.06 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Haluan itse nostaa kaksi talousarvioaloitetta esille.

Toinen on talousarvioaloite 283 määrärahan lisäämisestä maanpuolustusjärjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseen. Kyse on vajaasta 400 000 eurosta, ja itse asiassa tällä rahalla on saatu useita tuhansia kertausharjoituspäiviä, ja pidän sitä erittäin tärkeänä tässä muuttuneessa maailmanpoliittisessakin tilanteessa ja myös senkin näkökulman mukaisesti, että olemme yhdessä sitoutuneet siihen, että uskottavasta maanpuolustuksesta pidetään kiinni. Pidän tätä aloitetta erittäin kannatettavana.

Toinen on sitten aloite 314 määrärahan lisäämisestä veteraanien kuntoutustoiminnan menoihin. Kyse on 4 miljoonasta eurosta, ja eduskunta on yksimielisesti päättänyt juhlaistunnossaan muutama vuosi sitten, että pidämme huolen kaikista näistä kunniakansalaisista ja siitä, että he saavat kuntoutusta. Nyt näyttää siltä, että rahat eivät tulisi riittämään näiden leikkausten myötä, ja toivon, että eduskunta on sanansa mittainen tässäkin ja oikaisee tämän hallituksen leikkauksen täällä eduskunnan käsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti loppuun kehitysyhteistyöstä: Siellä järjestöt tekevät pienillä rahoilla tehokasta työtä, ja tässä ulkoasiainvaliokunta on jo omassa käsittelyssään nostanut esille nimenomaan kansalaisjärjestöjen tekemän työn. Toivon, että sieltä voisi vielä löytyä ratkaisu, niin että ne saisivat nämä rahat ja pystyisivät jatkamaan sitä työtä, jota itse asiassa hyvinkin laajasti suomalaiset tukevat, eli nimenomaan sitä työtä, missä mennään sinne paikan päälle, autetaan ja pienilläkin summilla saadaan isoja tuloksia aikaan.

17.09 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tulin tänne oikeastaan sen takia, että olemme tehneet talousarvioaloitteen määrärahan lisäämisestä vähimmäismääräisiin sairaus- ja vanhempainpäivärahoihin sekä vähimmäismääräisiin kuntoutusrahoihin. Tämä koskee nimenomaan kaikkein pienituloisimpia lapsiperheitä, opiskelijaperheitä ja monia kuntoutustuella olevia perheitä ja ihmisiä.

Perusturvan tarkoituksena on mahdollistaa kaikille riittävä toimeentulo ja elintaso. Tiukassakin taloustilanteessa pitää hyvällä yhteiskuntapolitiikalla estää ihmisten ajautuminen köyhyyteen. Lapsiperheköyhyys on Suomessa jälleen kasvussa. Lapsiköyhyys on jatkuvasti kasvanut huolimatta siitä, että yleinen tulotaso on noussut. Köyhissä perheissä kasvavien lapsien määrä on lähes kolminkertaistunut 1990-luvulta alkaen. Työttömyys ja alhainen tulotaso lisäävät lapsen köyhyysriskiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2015 vp

Tällä hetkellä myös köyhyysrajan alapuolella elävien työssä käyvien määrä lisääntyy, heitä on Suomessa arviolta yli puoli miljoonaa. Kasvu johtuu muun muassa pätkä- ja vuokratöiden yleistymisestä. Perheillä, joissa eletään yhden pienituloisen, mahdollisesti vain pätkätoita saavan aikuisen tuloilla, ei ole mahdollisuutta säästää, vaan kaikki tulot menevät kulutukseen. Perusturvan kehittäminen on välttämätöntä, jotta eri elämäntilanteissa olevat ihmiset saavat siitä arkensa tukea ilman tarvetta tukeutua pitkäaikaiseen toimeentulotukeen.

Lapsiköyhyys on yleisintä yksinhuoltajaperheissä sekä perheissä, joissa lapset ovat alle kolmevuotiaita. Köyhissä perheissä elävien lasten määrä on yli kaksinkertaistunut vuodesta 1995. Köyhyydessä elää yli 130 000 lasta. Pikkulasten vanhempien osuus alemmissa tuloiluokissa on kasvanut selvästi muun muassa vaikean työllisyystilanteen takia. Joka toisessa köyhässä lapsiperheessä huoltaja käy töissä. Köyhyys vaikuttaa muun muassa lapsen kehitykseen ja terveyteen. Edellisen laman aikaan säästettiin lasten ja perheiden peruspalveluista. Sen seurauksena korjaavia palveluita tarvittiin entistä enemmän ja kulut kasvoivat.

Hallituksen leikkauspolitiikka ajaa nyt ihmisiä jälleen ahdinkoon kasvavassa määrin. Viime hallituskaudella hallitus teki merkittävän korotuksen työmarkkinatukeen ja työttömyyspäivärahan tasoon. Sitä edellisellä vaalikaudella eduskunta korotti alimpia äitiys- ja vanhempainpäivärahoja, sairauspäivärahaa sekä kuntoutusrahaa työmarkkinatuen tasolle. Jotta lapsiperheiden ja pitkäaikaissairaiden köyhyysriskiä voidaan vähentää, on tärkeää korottaa vähimmäismääräiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat ja kuntoutusrahat jälleen nykyisen työmarkkinatuen tasolle.

Vuonna 2014 vähimmäismääräisen päivärahan taso oli 23,92 euroa ja työmarkkinatuen taso 32,66 euroa. Etuuksissa on erilainen kertymisperuste, joten korotuksen tarve olisi tietojemme mukaan noin 4,17 euroa päivässä. Vahvistamalla ensisijaisia etuuksia näin merkittävästi voidaan myös vähentää toimeentulotuen tarvetta. Tästä syystä olemme esittäneet omassa talousarvioaloitteessamme vähimmäismääräisiin sairaus- ja vanhempainpäivärahoihin sekä vähimmäismääräisiin kuntoutusrahoihin 25 miljoonaa euroa.

17.13 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Näissä talousarvioaloitteissa kiinnitetään huomiota myös tähän harmaan talouden torjuntaan, joka tässä oli myös äsken kyselytunnilla esillä. Sikäli on hyvä, kun aina käydään keskustelua siitä, mikä on opposition rooli, onko se vain räksyttää vai esittää vaihtoehtoja hallituksen politiikalle. Tässä on muuten hyvä esimerkki siitä, että kun oppositio on esittänyt vaihtoehdon hallituksen politiikalle muun muassa juuri niistä harmaan talouden torjunnan resursseista, joista täällä kyselytunnilla puhuttiin, jotka siis oppositio jo aikaisemmin täällä esitti, jotka ovat nyt käsittelyssä, niin näyttää siltä, että sillä on vaikutusta, mitä täältä sanotaan.

Toivomme, että tällä linjalla hallitus jatkaa, se kuuntelee opposition viestejä, vaikkakin on tietenkin niin, että kun tässä äsken valtiovarainministeri Stubb kovin leveällä hymyllä otti näitä kiitoksia vastaan, niin olisi kuitenkin syytä muistaa, että tässä on nyt asia ja ongelma, jonka hallitus itse aiheutti tekemällä nämä leikkaukset ja sen jälkeen korjasi. Nyt sitten sanottiin, että tämä on suuri voitto, joten tässä suhteessa harmaan talouden torjunta otti ensin ison taka-askelen. Nyt on vähän palattu, ei kuitenkaan ihan sille tasolle, minkä edellinen hallitus jätti.

Toivoa sopii, että hallitus tässä nyt sitten ottaisi esimerkiksi nämä SDP:n esitykset seuraavaksi huomioon: Harmaan talouden tiekartta, yli 20 esitystä. Muun muassa alipalkan maksamisen kriminalisointi olisi asia, joka kannattaisi nyt tässä harmaan talouden torjun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2015 vp

taohjelmassa ottaa huomioon. Uskon, että täältä salista löytyy niin oppositiosta kuin hallituspuolueistakin tukea näille opposition tekemille hyvälle talousarvioaloitteille. Olisikin ollut tietysti hienoa, jos joku hallituksen puolelta olisi ollut vastaamassa, tai ehkäpä joku hallituspuolueen kansanedustaja voisi vastata, millä aikataululla ja miten tämä harmaa talous aiotaan nyt hoitaa. Hyväksytäänkö esimerkiksi sosialidemokraattien esittämä talousarvioaloite sellaisenaan?

Keskustelu päättyi.

Talousarvioaloitteet lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.